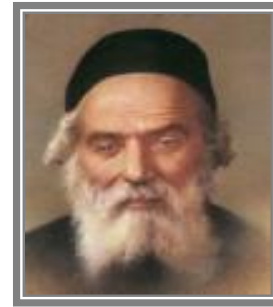

חמ"ד של תורה | עולם התורה של ילדי החמ"ד

כ"ד באלול – יום ההילולא || בסימן חינוכי: תרבות הדיבור!
לרבי ישראל מאיר הכהן, זכר צדיק לברכה
אומרים עליו:

"הוא חניך דור שלם לדבר נכון".
מי היה הרב "החפץ-חיים"?

"החפץ חיים", זהו כינוי מפורסם של רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל (מהעיירה ראדין), הידוע ברוב קהילות ישראל כמי שקרא להקפיד להישמר באיסורי לשון הרע ורכילות. הכינוי בא מפסוק מפורש ומתאים בתהילים: "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב? נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, סור מרע ועשה טוב, בקש שלום ורדפהו". הרב נהג בפשטות ובענווה, והרבה לעסוק בבעיות הקהילות היהודיות. הוא חיבר חיבורים תורניים העוסקים בנושא זה כמו: "חפץ חיים" - ספר לסיכום הלכתי מקיף על הלכות לשון הרע ורכילות, "שמירת הלשון" - ספר מוסרי על החומרה שבלשון הרע ורכילות מתוך פסוקי התורה ודברי חז"ל, ועוד. הוא הקים אגודת חברים בשם "אגודת השומרים" אשר קבלו על עצמם להקפיד מאוד באיסורים אלו, ולהפיץ הסברה על כך בכל מקום ובכל זמן. הוא חיבר גם את הספר ההלכתי החשוב "משנה ברורה" כפירוש מסכם על השולחן ערוך, וע"י כך הוא התקבל כפוסק מובהק ומרכזי בדור האחרון. הרב חיזק מאוד את הציפייה לביאת המשיח, וקרא ללמוד ולהתכונן לגאולה השלימה.

שתי הלכות מספרו "לשון הרע" (כלל ב, סעיף א):

- א. אסור לספר לשון הרע על חברו אפילו שהדברים אמת, ואפילו בפני אדם יחיד.
- ב. ככל שיתרבו השומעים, כך גדול עוון המספר. כי חברו מתגנה יותר, כיון שגנותו מתפרסם ליותר אנשים, וגם כי מכשיל יותר אנשים בשמיעת לשון הרע.

יש לי מושג... מושגים בטוהר הלשון טוב להכיר! חשוב לדעת!

טוהר הלשון: כינוי להקפדה על דיבורים טובים שבין אדם לזולת. דיבורים טובים - שאין בהם כלל וכלל פגיעה, העלבה, או גרימת מריבה, קנאה, כעס וכדומה. דיבורים טובים - שיש בהם שיחה נעימה ומנומסת, מלים טובות כגון "סליחה", "בבקשה", "תודה", מלים של חברות בין אדם לחברו.
לשון הרע: דיבור העלול לגרום לתוצאת "רע", למריבה או העלבה וכדומה. ואפילו שהדברים הנאמרים הם אמת, אסור לספרם.

רכילות: סיפורי דברים ששמעת, ואתה הולך ומספרם לאחר, כאשר זה עלול לגרום לשנאה ומריבה או פגיעה. כמו "רוכל" (סוחר) הקונה מאחד ומוכר לשני. ואפילו שהסיפור אמיתי, אסור להעבירו מאחד לשני.

מוציא שם רע: דיבור שקרי, שאין בו אמת (בכולו או במקצתו) העלול לגרום לתוצאה רעה.

אבק לשון הרע: דיבור שאינו מפורש, ואעפ"כ יש בו רמז לתוצאת "רע" העלולה לפגוע באדם המדובר. כמו למשל לומר: "מי אמר שהוא יהיה כמו שהוא עכשיו", או לומר: "עדיף שתתקן ולא לספר עליו מה שאני יודע". זה אבק לשון הרע, וזה דיבור אסור.

תרבות הדיבור: הגדרה מקובלת לטיפול שפת הדיבור שבין אדם לחברו ובין אדם לחברה. דיבור "מתורבת", הוא דיבור מחונך, מנומס, מכובד לאדם המדבר ומכבד לאחרים.

שמירת הלשון: הגדרה ידועה לשמירת הדיבור מכל "דבר רע". "הלשון" נתפסת כאבר גוף "אשם" בדיבורים שכאלה, מכיוון שהדיבור מאוד תלוי בפעילות הבריאה של אבר הלשון, הנעה בפה ומכוונת את קולות הקול היוצא מהגרון. גם חכמינו קשרו את הלשון לדיבור, באומרים: "חיים ומוות ביד הלשון" וכדומה. כינוי זה הוא גם שמו הנבחר של ספר העוסק בפרקי-מוסר בנושא שחיבר רבי ישראל מאיר הכהן המכונה "החפץ חיים".

לשה"ר: ראשי תיבות ידועים שפירושם = **לשון הרע**. ... אז למה? באמת למה??? למה לדבר רע, אם אפשר לדבר "טוב"!